

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Ecclesiis Parochialibvs. Cap. Secvndvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

dictæ ecclesiæ de communi contributione, et consulatur, & obseruando statutum conueniendi certis diebus ad ecclesiã cathedralem processionaliter, quod obseruetur, dummodo non diminuatur, nec relinquatur

cultus diuinus in ipsis collegiatis, & in multis est in festo patroni maioris ecclesiæ, (prout in nostra Sarnensi in die dedicationis Sancti Michaelis Archangeli,) & de alijs, quæ ex facto occurrunt.

DE ECCLESIIS PAROCHIALIBVS.

CAP. SECVNDVM.

S V M M A R I V M.

1 Dionysius Papa dimisit ecclesias parochiales. 2 Parochia quid sit. 3 Fines parochie prescribi non possunt nu. eod. 4 Ecclesia, ut sit parochialis requiritur auctoritas episcopi. 5 Ecclesia matricis quæ dicatur. Et quæ baptismalis. nu. 5. 6 Ecclesia, qualibet curata debet detinere sacramenta. 7 Residentia est annexa ecclesie parochiali, & curata. 8 Parochiale ius in quibus consistat. 9 Canonica portio debetur ecclesie parochiali. 10 Ordo visitationis ecclesie parochialis qui seruari debet. 11 Ecclesia parochialis non debet esse in locis remotis. 12 Ecclesia parochialis debet habere dotem competentem, & quantum. 13 Ecclesia curata annexa beneficio simplici, quomodo iudicabitur. 14 Ecclesia non debet adificari intra parochiam. 15 Oblationes factæ capelle existenti intra parochiam cui debeantur.	16 Episcopus debet procurare reparari ecclesiam parochialem. Et ex quibus fructibus. nu. 17 & 18. 17 Ecclesia una parochialis potest alteri uniri nu. eod. 18 Vnio ecclesiarum diocesis spectat ad episcopum. 19 Papa unit ecclesias cathedrales. num. eod. 20 Parochiani tenentur subuenire eorum ecclesie pauperi. 21 Parochie debent esse distinctæ. 22 Parochie possunt de nouo construui, ubi est populus numerosus. 23 Sacerdotes tot sunt constituendi in ecclesia parochiali, quot sufficiunt. 24 Parochie sunt construenda, ubi adhuc in ciuitate non sunt. 25 Ecclesie parochiales debent conferri personis idoneis. 26 Episcopus conferens ecclesias curatas indignis, qualiter puniatur. n. eo. 27 Ecclesia parochialis debentur decime. Vbi multa de decimis. 28 Papa consulendus est in materia decimarum nu. eo. 29 Quarta funeralium, quando debentur ecclesie parochiali.

Curç

- 28 *Cura animarum non debet esse di-
minuta.*
*Parochiani non debent seruire per ca-
pellanos.nu.eod.*
- 29 *Ecclesia parochialis non est danda
habenti alteram.*
- 30 *Parochiani qñ debeant conuenire in
ecclesia parochiali. Per tex. in c.4. §.
moneat. sess. 24. Conc. Trid.*
- 31 *Episcopus de quibus generaliter in-
quiret in visitatione ecclesie paro-
chialis.*

Postquam Dionysius Papa
XXIV. a Beato Petro, qui
fuit anno Domini. 266. †
Singulas ecclesias singulis
presbyteris designauit in parochias,
vt vnusquisq. ius propriū haberet, nec
vnus alterius parochiæ terminos, &
ius inuaderet. 13. quæf. 1. c. ecclesias,
sicut etiam meminit Martin. Nauar.
in cap. placuit nu. 4. de pæn. dist. 6. fa-
ctum est, vt presbyteri per castella, &
villas constituerentur. cap. episcopi.
80. dist. & in locis ciuitatis ipsius, qui
episcopo adiuuarent in partem cure
susceptæ, namq. in principalibus ma-
iores dignitates reseruatae fuerunt, 3
sicuti primum ante aduentum Do-
mi. nostri Iesu Christi in hunc mun-
dum maioribus officialibus designa-
tæ erant. ead. dist. c. 1. Abb. in rub. de
paroc. quod de ecclesiis parochiali-
bus iure optimo dicit esse factum sã-
cta Generalis synod. Trid. sess. 14. de
reformat. cap. 9. in ipsis visitandis sin-
gulis annis. sess. 25. de reform. gen. c.
3. Episcopus attentius prospicere de-
bet, cum propter frequentem curam
animarum multa occurrant, quæ, &
conscientiam onerant, & laborem
augent, ideo, & nos multa dicemus,
experientiæ, & facti proprio reli-
qua remittentes. † Est igitur ecclesia
parochialis, quæ suos distinctos ha-
bet parochianos, certis limitibus con-
stituta, Abb. ead. rub. nu. 1. ipsis sacra-
menta ministrans, & proprium

habens rectorem: & parochum,
per supradicta, cuius fines, vbi de ip-
sis constat, præscribi non possunt. c.
super eo vero, de par. & dicitur pro-
prie ecclesia curata, non autem im-
perfecte, vt vult Alphons. Aluar. in
suo Specul. capit. 83. vers. 24. Nam
facta assignatione ab episcopo, cura
est annexa, vt inf. cap. seq. nu. 5. dici-
tur. Cum integrum officium de regē-
dis ouibus concessum sit eius recto-
ri proprie, & vere loquendo, non in-
terpetratiue. Quandoq. etiam accipi-
tur parochia pro diæcesi, & e contra
Rebuff. de decim. q. 6. nu. 6. per c. ad
apostolicæ cod. tit. † Sed vt ecclesia
constituatur parochialis, autoritas
episcopi requirit, qui eam parochia-
lẽ constituat. fines designet, plebẽ de
notet. c. nullus omnino. 16. q. 7. ipse
enim attentis prædictis maxime di-
spositis in Conc. Trid. sess. 24. de re-
tor. gen. c. 13. designabit, & nomina-
bit eam parochialem, cum suis quali-
tatib⁹. Inde discussio fit, qñ fuit ædi-
ficata, a quibus, cuius assensu, quæ o-
nera annexa, quæve qualitates fue-
rint requisitæ, ad hoc ne laicorũ taci-
to consensu, id factũ esse perhibea-
tur, qui in nullo possunt se intro-
mittere: Abb. in cap. messana, de ele-
ctio. nisi essemus in Regibus, & ma-
gnis Principibus, qui in multis se
intromittunt, etiam nominando,
& conferendo, sed non iure proprio
sed id ex concessione Apostolica.
Abb.

Abb. in c. ad hoc, de simon. (quibus & summus Pōtifex semper solet deferre. subuenit modo vnus tex. in conc. Trid. sess. 25. de refor. gen. cap. 6. §. reliqui patronatus omnes. infra cod. lib. cap. 10. nu. 14. †) Idemque iudicamus de ecclesia matrici, quam secundum gl. in cle. 1. de sent. excom. maiorem baptismalem vocamus, aliarum capellarum matrem, & principalem, & dicitur ecclesia matrix, quia per baptismum renascimur. gl. in cle. 1. de baptism. licet quandoque pro ecclesia cathedrali accipiat. tex. clarus in cap. Venerabilis. de verb. signif. & sic interpretatur alia gl. in clem. 1. §. quibus in verb. matricibus, de priuil. ponitur etiam in cap. 1. & in cap. ex trāsmisā, dum dicitur. *Matrici ecclesie*, de præscript. Petr. Rebuff. de decim. q. 6. num. 6. & num. 7.

† Ampliantes insuper ad ecclesiam baptismalem, nam, & ipsam pro matrici in iure legimus, a quo omnes sacramenta accipere tenentur, & loquitur tex. in c. 3. de eccles. ædif. in verbo. *Ab ecclesia parochiali*, & post modum. *Ecclesia matrici*, & eadem verba referuntur in Conc. Trid. sess. 21. de reform. cap. 4. diciturq. baptismalis propter præcipuos fontes baptismales ibidem detentos, quæ vna tamē debet esse in qualibet parochia & villa, nisi ex causa deberet alia de nouo ædificari, vt in casu infra n. 22.

† Hinc particulariter videndū est, vt vnaquæq; ecclesia parochialis sua derineat sacramenta, a qua eidem oues creditæ cibos spirituales accipiant, & ex hoc cognoscimus, & iudicamus ecclesiam parochialem actu, propter parochiam ad eius curā deputatam eodem c. 3. 13. quæst. 1. Petr. Rebuff.

de nominat. q. 16. num. 9. & licet vsum sit, quandoq; esse ecclesiam parochialem, & non baptismalem, hoc trāsit cum aliis reformatione dignis, & in posterum caueatur iux. idem. Conc. sess. 24. alleg. c. 13. §. in ijs quoque vers. mandat. cum simili, (& hoc solum reliquimus prouidendum in nostra Rauellensi ecclesia episcopo successorī nostro, pro vna magna ecclesia, in cuius vestigiis aderāt sacramenta olim fuisse, in aliis fuit cautum.) † Et cum parochialis, & curata ecclesia iudicetur propter administrationem sacramentorum, & particularem populū assignatum, statim eidem Rectori, parochio, curato, in ipsa parochiali. & curata ecclesia, residentia annexa est sess. 6. eiusd. Conc. de reform. capit. 2. sess. 23. eodem tit. cap. 1. §. eadem omnino, & diximus supra lib. 1. cap. 15. nu. 18. & optime ponit Mart. Nau. in suo Man. cap. 25. nu. 21. Quando tamē abesse contigerit ex iusta, & euidēti causa per episcopum approbata. Idoneus substituatur Vicarius cum debita mercedis assignatione. eod. §. eadem omnino. † Consistit autem ius parochiale principaliter sūm Innoc. & alios in rub. de par. q. parochiani in festiuis diebus in suis parochiis conueniant, sacramenta recipiant, decimas personales persoluāt, oblationes faciant, benedictiones salutare, & deuote, & reuerenter suscipiant, & sic de sepulturis, benedictionibus nubentium, cæterisq; aliis de iure debitis, prout etiam memini in tractatu de iuribus episcopal. secunda parte. (qui tractatus quam citius veniet in studiosorum manibus, vt in totum cessent contradictores, qui

qui scrutati sunt iniquitates, & defecerunt scrutantes scrutiny, vt dicit Pſalm. 63. ¶ Idque circa ius, & prerogatiuam canonicæ portionis præcipue, quod ſoluat quarta de omnibus relictis, oblationibus, candelis, annuerſarijs, & ſimilibus, ratione ſepulture alibi electæ, vbi omnes notât. de ſepult. cap. in noſtra, & cum ſepultura alibi non eligitur, ibidem eſt faciendâ c. 1. & eod. c. in noſtra. de ſepult. & dictum eſt ſupra lib. 1. cap. 25. & ad primum. infra eod. nu. 27. & doct. in in ſumma in verb. canonica portio. Vbi quid, quando apud exemptos eligitur ſepultura, & a quorum manibus ipſa quarta parochialis petetur & præſtat, quod ab hæredibus, ex maiori facilitate. vide ſupra lib. 1. cap. 25. nu. 13. & quæ dicuntur. nu. 7. ¶ In ipſaque Viſitatione eccleſiarum parochialium, & curatarum ordo præſcriptus in Viſitatione eccleſiæ cathedralis non eſt omittendus, vt iuxta ritum pontificalis libri, qui eſt authenticus. ſupra lib. 1. cap. 3. num. 9. ſiant preces, monitiones, abſolutiones pro defunctis, qui noſtra ſuffragia expectant, cum pro ipſis exorare, vt a peccatis ſoluantur, ſancta, & ſalubris eſt cogitatio 2. Machab. cap. 12. ſicuti in corpore humano vnum membrum ſuffragatur alteri, ſic animabus defunctorum detentis in purgatorio per leiunia, eleemoſynas, preces, ſubuenimus. dom. Card. Aracæl. de ſacr. pæn. cap. 44. ¶ Itemque inſpiciendum, & inquirendum de cuiuſcumque parochiæ ſtatu, & is recognoſcatur, & quam primum videatur, vbi eccleſia ipſa parochialis, & curata conſtituta, ſit, ſi extra ciuitatem, in ſuburbijs, & villis non mutatis, præ-

ſcrutando in quo loco, ſi iuxta habitationem, & eam frequentem, vel iuxta continentia ædificia, ad hoc vt ſacroſancta, & alia, quæ ibi detinentur non patiantur timorem, & incurſum latronum, vt pluries eſt viſum, & parochus reſidens tutus ſit in ſuo munere adimplendo, ſi ſecus, procuret ſuperior epiſcopus ad locum conuenientem reducere, vt prædicta commodius exerceantur, ſaltem ſacramenta ad aliam ſecuriorem eccleſiam ſaluis ſuribus eccleſiæ parochialis. Vel ſi ibi in totum parochiani deceſſerint, nec eſt ſpes de proximo recuperandi. iuxta notata per Doct. in cap. licet canon. de elect. lib. 6. ¶ Et cum onera cuiilibet eccleſiæ ſint annexa, videbitur, ſi ipſa eccleſia parochialis, & curata eſt ſufficienter dotata, ad minus, quod curatus, cum alio clerico miniſtro comode viuat, & iura epiſcopalia perſoluat, & quando opus eſt, vtatur hospitalitate c. 1. de præb. lib. 6. vbi de tribus neceſſarijs ſit prouiſio, & quod rectores comode ſubſtenterentur, iura epiſcopalia perſoluantur, & alia onera incumbentia ſupportentur. c. vt quiſquis. de vit. & hone. cler. not. in cap. ſtatuto. §. vbi autem de decim lib. 6. & dicunt doctores eſſe attendendam qualitatem patriæ, perſonæ, eccleſiæ, ſitus, & temporis gl. eſt notab. in cap. cū a deo in verb. ſufficientem de reſcrip. ¶ Item ſi ipſa parochialis eccleſia, & curata, tamquã principalis eſt annexa, & coniuncta alteri beneficio non curato, iudicabitur tamen curata, ſecus ſi eſſet acceſſoria ad beneficium curatum, & eſt vtile ad materiam extrauag. ex-crabilis Ioan. 22. ſub tit. de præb. & dignitat. in §. quantum autem. vbi

vbi restrictio potius legis continetur
 nāq. pōt stare, q̄ quis sit beneficiatus
 ecclesiæ nō curatæ principaliter, cui
 fit annexa aliqua capella curata cum
 populo, Mil. in verb. ecclesia. n. 16. &
 tamen non dicetur habere benefi-
 cium curatum, est vna glo. antiqua in
 regul. cancell. non subuenit modo.
 (quod facit in nostra Rauellensi ec-
 clesia pro vna, seu commenda sancti
 Triphonis absq. cura, cui tamē in die
 cesi Nucarina est subdita ecclesia,
 seu capella curata cum populo, & sa-
 14 cramenta administrat.) † Gaudet post
 modum ipsa parochialis ecclesia
 priuilegio, vt intra suos fines alia ec-
 clesia, vel capella nō possit edificari,
 quia esset facere in sui præiudicium.
 c. ecclesiæ, & cap. quicumq. 16. quæ s.
 1. cū compræhēdat quidquid est in-
 tra fines eiusdem parochiæ. c. pasto-
 ralis de his quæ fi. a Præl. Abb. in rub. 17
 nostra nu. 2. quod, & de iuribus paro-
 chianibus dicimus in eod. trac. de iu-
 rib. episco. par. 2. quasi totum ipsum
 solum per fines designatis, sit certo
 modo in posse ipsius parochiæ, vt in
 vito eius rectore alia capella edifica-
 15 ri nequeat, supra eo. num. 2. † Vn-
 de oblationes, quæ fierent in capella
 sita intra parochiam aliquā nō capel-
 le, sed ipsi ecclesiæ parochiali adiudi-
 camus. etiam quod fierent in aliquo
 muro domus priuatæ, vbi esset ima-
 go depicta: Abb. in ea. rub. & arg a
 contrario in cap. 3. de eccl. edific. doct.
 in c. ex transmissa de præscr. diximus
 supra lib. 1. cap. 24. num. 12. quod in
 multis delectum visum fuit, vel ex cō-
 suetudine, aut præscriptione, quæ dat
 & aufert, supra hoc libro c. 1. nu. 16.
 circa fin. vel non curantibus, & negli-
 gentibus parochis, quos iam, diu o-

bliuio detinet eorū iurium parochia-
 lium, quæ si illesā conseruassent, in
 melius quippe inuenirentur ipsæ ec-
 16 clesiæ. † Ipsaq. parochialis ecclesia,
 & curata, videndum est ab episcopo
 vt sit firma, & non ruinosa in pau-
 mētis, tectis, fenestris, nec ex aliqua
 sui parte ruina patiatur, & si repara-
 tio est necessaria, prouideat omni me-
 liori modo, quod in omnibus benefi-
 cijs ecclesiasticis, curatis, & non cura-
 tis attendendum est, etiam per seque-
 strationem fructū, & aliis oportunis
 remediis, iuxta decretum Conc. Ge-
 ner. Tridenti. sessio. 21. de refor. cap.
 8. Hæc est alia causa visitationis in-
 troductæ, vt per singulos annos ex-
 quirat episcopus quomodo vnaquæ
 que basilica in reparatione sui indi-
 geat. c. decernimus. cap. episcopum,
 vbi de materia cum cap. seq. 10. quæ-
 17 stio. 1. supra lib. 1. cap. 10. num. 16. †
 In hocque est insistendū, vt si restau-
 rari, & reparari ex fructibus, prouen-
 tibus, oblationibus, minime possit,
 conueniendi sunt patroni si adsunt,
 aut alij, qui ex fructibus percipiunt,
 ac etiam parochiani, vt ad reparatio-
 nem eorum ecclesiæ parochialis con-
 tribuat, quia dicuntur exinde habere
 beneficium, cum sacramenta saluta-
 ria accipient cap. 1. de eccles. edific. &
 patet ex decreto eiusd. Conc. Triden-
 ead. session. vigesima prima, de refor-
 ma cap. septimo. §. parochiales vero,
 de quo supra est dictū. li. 1. c. 10. nu. 16
 Nā, & Salomon Rex accepto Regno
 primū cogitauit de edificando tēplo
 Dei, qđ Dauid eius pater nequiuera-
 lib. 3. Reg. cap. 5. quia si pro domo
 prophana vbi corpus reficitur labo-
 rant, fortius pro tēplo Dei, in quo
 cibaria animarum reponuntur, &
 Deus

Deus pro eorum peccatis, sacerdotū precibus placatur. patet de Moyse. Exod. c. 32. & optime probatur li. 2. Paralip. c. 6. † Et diligenter inquirendo, si ex ipsis ecclesijs parochialibus, baptismalibus, curatis, sit aliqua, quæ propter paupertatem stante fructuum exiguitate, egeat adiuuari aliquo remedio, quia non solum nequit debita onera persolvere, sed nec ministri sustentari, per idē c. 1. de preb. tunc provideat per vnionem aliquorum beneficiorum curatorum, vel nō curatorum (quæ tamen non sint regularia) aut per aliammet ecclesiam parochialem, baptismalem, curatam, vt melius videbitur expedire, nō præiudicando obtinentibus, etiam tamquam Apostol. sed. auth. deleg. ex decreto eiusdem Conc. ead. sess. 21. c. 5. de refor. & sess. 24. de refor. gen. c. 13. §. in parochialibus. † Namq vnio ecclesiarum diœcesis ad episcopum pertinet, & sic vnā alteri addere, Si cuti maiorum ecclesiarum vnio, vt episcopatum; & cathedralium ad Summum P̄tificem, vt latius dixi in trac. de dignit. eccl. cap. 2. & prædicta parent ex notab. decis. tex. in c. sicut vnire, de exces. prælat. & hoc est, quod dixit tex. præfati Conc. c. 5. alleg. in illis verbis, secundum formam iuris, & ponunt doct. & Marian. Socci. in eo. c. sicut vnire, & nos infra suo loco dicemus, vbi de vnione ecclesiarū particulariter tractabimus hoc lib. c. 25.

20 † Sin autem paupertas sit talis, quod nullo modo ipsa ecclesia possit rectorē sustentare, nec per ipsā vnionem factam est plenius consultum, recurrendum est a superiore ad remedium decimarum, primitiarum, oblationum, parochianorū, ipsorumq;

contributions per decimas, collectas, & symbola, vt omnino provideatur rectoris, & ecclesiæ necessitati, in ipsomet cap. 13. Conc. Trid. §. in parochialibus, ad quod hortandi sunt ipsi parochiani pro religione christiana & charitate, tamquam erga suos patres spirituales, sess. 5. Conc. Trid. de reform. gener. cap. 1. §. hortatur, quibus deficientibus, & cessantibus, & ipsis recusantibus, per remedium iuris est providendum, vt compellantur subministrare, quæ sufficiant ad vitam sacerdotum, iuxta aliud decretum ipsiusmet Conc. de reform. sess. 21. cap. 4. §. illis autem sacerdotibus, quia cum ipsi diuina eis ministrent, debent vtique necessaria ad vitam recipere, non tamen subtrahendo ministrare diuina, ex hoc, quia recusant, quod dictum semper approbavi, cum Rebuff de congr. portion. num. 94 contra dictum gloss. in capit. omnis christianus. de consecra. dist. 1. volentis esse cessandum a diuinis. † Et cum vnusquisque suas oues cognoscere debet, & vitanda sit confusio parochianorum, videre debet episcopus in hac visitatione, si parochiales ecclesiæ distinctæ sint, & certos habeant fines, & rectores proprium habeant populum, non autem promiscue, & confuse, quibuscumq; petentibus sacramenta administrantur, quod admodum inconueniens est. Ideo pro tutiori animarum salute ei commissarum, vbi non sunt distinctæ, distinguat ipsas parochias, atque populum, & vnicuiq. parti distinctæ suum perpetuum, & peculiarem pastorem, parochū, curatum assignet, qui eas cognoscere possit, & a quo solo sacramenta accipiantur, vel si

P aliter

aliter opportunius iudicabit. ead. sess. 24. de refor. gen. c. 13. §. in ijs quoq. ciuitatibus. Quia iure optimo factum est, vt parochiæ sint distinctæ, & vnicuiq. proprius sit attributus paroch⁹, qui suarum ouium curam habeat, & exinde ecclesiasticus ordo non con-
 22 fundatur. sess. 14. de refor. c. 9. † Nam & simile est prouidendum, quando parochia esset ampla, & diues, & populus numerosus, nec de facili parochiani ad ipsam parochialem ecclesiã conuenire possunt, de alia noua parochia tunc episcopus procurabit, q̄ edificetur, cū certa distinctione, velut annexa, & depēdens: & hæc est iusta, & potissima causa parochialem ecclesiã intra aliã parochiã ædificare, c.
 ad audientiã de eccles. ædific. vbi gl. Abb. in c. 2. nu. 7. de deci. item in c. 1. de reb. eccl. non alien. & prouidebit in hoc ex decreto eiusdē Conc. Trid. sess. 21. de refor. cap. 4. §. in ijs vero, & meminit Mart. Nauar. in suo Man. c. 25. n. 137. vers. hoc videtur, & ita in-
 23 practica seruamus. † Et ex eadem ratione, si propter ipsum populum numerosum non potest parochus sufficere ad administrationem sacramentorum, alia peragēda ad cultum Diuinaum necessaria, debent per episcopum tot institui sacerdotes, quot sufficiunt ad hoc munus complendum, propter sacramenta ministranda, & cultum diuinum perficiendum, etiam auctoritate Apostol. sed. deleg. per eundem tex. c. 4. in prin. prouidendo ipsis de victu, per portionem ipsius ecclesiæ, aut alio meliori modo ex prædictis. cū seruiant ecclesiæ arg. c.
 24 cum secundum. de præb. † Similiter si in ipsa ciuitate, oppido, villa, nullæ fuerint adhuc constitutæ ecclesiæ pa-

rochiales, eo casu per rationes allegatas supra. nu. 21. episcopus procurabit, quamprimū de nouo ædificari, construi, & distingui, nō obstantibus quibuscumq. priuilegijs, consuetudinibusq. prout melius iudicabit expedire ex decisione præfati Conc. Trid. citato c. 13. §. fin. ex sua prima ratione, vt populus certum habeat parochū, ne confuse quærat sacramenta: supr. eo. c. 1. propter quod perirent fideles sine sacramentis acceptis, quod est maximum damnum, nam & extrema vnctio, quæ in mortis periculo astantibus ministratur, abstergit reliquias peccati, animã ægroti alleuiat, & confirmat. sess. 14. Conc. Trid. de sac. extre. vnct. c. 2. & can. 2. † Deum nō est silentio prætereundum, vt inquiratur quibus personis ecclesiæ ipse parochiales, matrices, baptismales, curatæ, collatæ sint, ex quo animarū cura est eis annexa, si dignis, & habilibus scientia, moribus, & ætate. c. cum in cunctis. §. inferiora. de elect. cū ecclesia egeat magis viris litteratis, quã a finis ferratis. lo. Mon. Card. in eo. c. cum in cunctis, & vt prouisi per se ipsos resideāt, & curam exerceant. c. quoniam nonnulli. cap. licet canon. eod. tit. lib. 6. & in decreto eiusd. Conc. sess. 7. de refor. c. 3. alias episcopus, aliusve conferens ipsas ecclesias indignis, puniatur pœna suspensionis beneficia non conferendi, ipsa pœna per solum Papam, aut proprium Patriarcham relaxanda. iuxta cōstitutionem Innoc. Tertii magni Pont. in Conc. Gener. c. graue nimis. §. volentes de præb. alleg. in eod. c. 3. Conc. Trid. §. fin. & refert multa Petr. Rebuff. in tractat. nominat. quæst. 16. Hi enim sunt præficiendi ecclesijs vacantibus, qui

præ-

præfint, & profint, dicit Benedictus
 Papa XII. in sua extrauag. ad regi-
 men sub tit. de præb. & in quibus sci-
 re legere, cantare, & construere, sal-
 tem ista tria ad minus debent cōcur-
 rere. clem. 1. de concess. præb. in 1. gl.
 Sanctius .n. est paucos bonos, quàm
 multos malos habere ministros. ma-
 xime in ordinatione sacerdotum .c.
 cum sit ars artium. de ætat. & qual.
 26 † Ac etiam perquirendū si aliqua ec-
 clesia ex prædictis fraudata sit deci-
 marū oblatione, curandum est ab ip-
 so episcopō, vt parochiani persoluāt,
 iuxta sacros canones, & decretū Cōc.
 Trid. sess. 25. de refor. gener. c. 11. in
 princ. & §. 1. excommunicando sub-
 trahentes, & impediētes, & non ab-
 soluantur nisi facta restitutione .eo.
 cap. §. qui vero, disponitur. Sed cau-
 tius in hoc negotio est agendū, cū sit
 admodum difficile, ideo recurrendū
 est ad Sum. Pont. de mente S. Tho. 2.
 2. q. 77. refert dom. Flor. in sum. 2. p.
 tit. 4. cap. 3. & optime per Felin. in
 cap. nihil prodest. vers. 33. de præscr.
 allegat Nicol. de Lyr. ad Matth. c. 5.
 Nauar. in Man. cap. 17. nu. 59. & eas
 negantes grauissime peccant, quia
 esset non affirmare supremum Dei
 dominiū, vt dicit Viguer. in suis cath.
 institut. de lege antiqua vers. 11. & ha-
 betur in can. 3. Concil. Matiscon. &
 multa ponit disputando Do. Adrian.
 Papa VI. in quodlibet. q. 5. procedē-
 do contra tales, etiam per viā inqui-
 sitionis, nemine petēte, cum satis sit,
 quòd ius moneat. Fab. Monteleon. in
 suis quat. litt. arbitr. 4. par. num. 163.
 cum seq. Alphon. Aluar. in suo Spe-
 culo cap. 66. non obstante quauis
 consuetudine, Host. in tit. de decim.
 §. vtrum. vers. 7. Archid. in cap. quæ-

cumque. 16. q. 7. cum alijs, quæ suo
 loco infra dicemus. Quia decimæ dā-
 tur intuitu Dei, non personarum. 16.
 q. 1. c. decimæ, cū gl. probat Rebuff.
 in tract. de deci. maxime q. 7. nu. 14.
 27 † Idq. censendum est de quarta fu-
 neralium, ne fraudetur, cum paro-
 chiani, alibi elegerint seppelliri, vt su-
 pra nu. 9. est dictum fortius vbi fuit
 solita solui ante annos quadraginta,
 restituēda est suæ integræ possessio-
 ni, ex præscripto eiusd. Concil. Trid.
 ead. sess. 25. de refor. gen. c. 13. à qui-
 buscumque etiā mendicantibus, non
 obstantibus litteris Pij V. eiusdē con-
 cessis in anno 1567. pont. sui 2. in §.
 nec ad quartam, & §. seq. cum iam
 ipsæ ad terminos iuris communi, &
 præfati Conc. Trid. redactæ sit per
 D. N. D. Gregoriū XIII. Pont. Max.
 supra lib. 1. cap. 27. nu. 7. memini, po-
 suit Martin. Nauar. in fine sui Man.
 28 † Nec prætermittendum est, quin
 non prouideatur, vbi est cura anima-
 rum diminuta, & fortius vbi in totū
 sublata, contra foundationem, institu-
 tionem, sicuti multi rectores abute-
 bantur, cōstitueno cappellanos, di-
 uidēdo curā, & redditus, restituet ec-
 clesiam suo statui, vel per mortem
 aut cessionē Rectoris, seu cappella-
 ni, & omnia vniatur, in totumq. cap-
 pellanię auferātur, & principali Re-
 ctori remaneat integra ipsa animarū
 cura, & parochialis ecclesia: confor-
 mem se reddendo dispositioni eiusd.
 Conc. Trid. sess. 25. de reform. gener.
 cap. 16. vbi curatum beneficium in
 simplex non conuertatur, & conuer-
 29 sum restituendū. † Nulloq. tēpore,
 aut pacto permittet plures ecclesias
 parochiales, curataque beneficia ab
 vno met retineri contra formam iu-

ris, & sacrorum canonum, a quibus sancte est cautum, nullū duabus ecclesiis parochialibus, curatis, conscribi, non obstantibus quibuscumq. diffinitionibus, vel ad vitā vnionibus, & vbi inuenerit sic possidere, eas vacare declaret, prout ipso iure uacant aliis idoneis conferēdo. ex alio decreto eiusdē Conc. sels. 24. de refor. gen. cap. 17. immo qui sic eas retinuerit contra præfatum canonem, ipso iure priuatus est, sels. 7. de reform. c. 4. nec est tutus fructuū perceptione, vide in 30 fra cap. seq. nu. 7. † Monendiq; & exhortandi deniq; sunt ipsi parochiani ab episcopo, vt vnusquisq. ad diuina audienda in sua ecclesia parochiali maxime diebus festiuis conueniat, ex cōsultatione eiusd. Cōc. sels. 24. de refor. gen. cap. 4. §. moneat, nec solū ad conciones, sed ad missas, & ad alia. c. 2. de paroch. Lopus alleg. 57. incip. ad seruandā, & sels. 22. de obser. & euit. in celebr. Miss. arg. not. per doct. in rubr. eod. tit. loquendo de iuribus parochialibus, ad idq. de iure teneri dixit Sixtus IV. Pont. in sua extrauag. de treug. & pace inci. vices illius. §. videlicet q; ipsi. Sed obstat declaratio Leonis decimi, et Pii Quinti Pont. vt refert Nauar. in Man. cap. 21. nu. 5. q; satisfiat præcepto si audiant in ecclesiis mendicantibus, nec possint præcise astringi sub penis, & canon Cōc. loquit̄ per verbū moneat, præceptū enim est de Missa audienda, non de loco sub peccato: vnde hortari possunt & spiritualibus monitionibus duci, non autē per viam excommunicationis, eoq. modo. vidi rescriptum euidā prælato ab Illustr. & Amplifs. Gabriele Cardinali Paleotto, cuius

scientiam, prudentiam, vitæq. sanctitatem testatur magna ecclesia Bononiensis, cui summa laude, maximoq. ipsius ecclesiæ fructu præest. † Postremo facienda est inquisitio generalis iuxta dicta supra lib. 1. de ecclesia cathedrali, scilicet de ornamentis, vestibus, calicibus, patenis, corporalibus, crucibus, fōtib; baptismalibus, custodia sacramenti Eucharistiæ, & retentionem aliorum sacramentorū in quo loco, in quibus vasculis, iuxta facultates ecclesiæ, clauēs apud quē, & secundum conuenientius provideatur de omnibus: chorus sit diuisus, tumbæ mortuorum nō super terram, vnaquæq. habeat suum cœmeteriū, locus sacristiæ reuideatur, libri necessarij non desint, missales noui, baptisteria, graduales, synodales, fenestræ vicinarum nō sint aspicientes intra ecclesiam, recognoscatur bona, redditus, prouentus, & a quibus, & in inuentario omnia scribantur, instrumenta reuideantur, priuilegia si ad sunt, quæ omnia registrentur, sint confessionalia lignea, in quibus deuotius sacramentum pœnitentiæ admittretur, lampas continuo ardens ante altare sacramenti, diuina suis temporibus, & debitis horis celebrentur: Missæ non ante auroram, aut post nonā, libertates tueantur, prophana non committantur, domus ipsarum quibus cōductæ sunt superiori libro diximus, pœnas apponendo, pro vt ex facti serie iudicabitur, & quæ ex ipsa oculorum aspectione magis necessaria arbitrabitur, reliqua de parochis, & eorum officio sequenti capitulo demonstrabuntur.